

Preek zondag 22 november 2020 Oude Dorpskerk Bunnik – Gedachtenis van overledenen

Tekst: Matteüs 24:1-6

Liederen: Lied 999 (Psalm 132) en Psalm 62:4 en 5

Gemeente,

Plaatsen die belangrijk zijn, die hebben we allemaal wel. Plaatsen geladen met herinneringen. Op deze zondag, bij de gedachtenis van overledenen hoeven we daar niet ver naar te zoeken. Herinneringen aan mensen zijn vaak ook herinneringen aan plaatsen. Waar je samen was. Waar je veel hebt meegemaakt. Waar die ander in zijn of haar element was. Thuis was. Een huis. Een ouderlijk huis, een woonplaats ook waar je nog één keer komt, als je afscheid hebt genomen van je ouders. Of een plek in huis. Een stoel. Een tuin. Een wandelpad. Een land, waar je graag naartoe ging. Een plek waar vakantie werd gevierd. Soms gaan we ernaar terug, in gedachten of ook in de werkelijkheid. Om dat leven van toen, dat leven met hem of haar terug te halen. Zo kan ook een laatste rustplaats belangrijk zijn. Om naar toe te gaan. Soms ook om nog tegen iemand te praten.

Allemaal plaatsen met herinneringen. Ze zijn belangrijk en tegelijkertijd weten we dat het niet om die plaatsen op zich gaat. Het gaat om die herinneringen – liever nog: het leven, om die mensen die ons lief waren – en zijn. Die moeder of vader, man of vrouw, vriend of vriendin.

Om een belangrijke plaats gaat het ook in de bijbeltekst. Waar Jezus met zijn leerlingen in Jerusalem is, bij de tempel, en later, op de Olijfberg, met uitzicht op de stad en de tempel. Dat was de plaats bij uitstek om steeds naartoe te gaan, voor Joden toen en ook nu. Als pelgrims, op bedevaart.

De tempel moet geweldig imposant zijn geweest, als gebouw. En dat op een enorm plein, met gigantische stenen. Het klinkt door in de bewondering van de leerlingen.

En tegelijk was het een heilige plaats, een plaats voor de ontmoeting van het volk met God, een plaats van offers, van verzoening. Wat het volk tot volk maakte, daarvan was de tempel de plek en het symbool. Nog steeds is dat zo voor veel Joden; ze ervaren het heel bewust als ze steeds dichter bij de tempelberg en zgn. Klaagmuur komen. Heiligheid. Geschiedenis.

Als je het met iets van onze tijd moest vergelijken, dan is er niet één centrale plek. Ik denk dat je moet denken aan het Rijksmuseum, of het Binnenhof, het Paleis op de Dam. Als we ons proberen in te denken hoe het zou zijn als die gebouwen verwoest zouden worden. Zoals het WTC in New York.

Dat is de schok van Jezus woorden. Die moet enorm zijn geweest. Die tempel was eeuwen daarvoor al een keer verwoest, maar weer opgebouwd, ze was ontheilgd en weer in gebruik genomen.

Jezus' woorden kondigen een crisis aan. Ondergang van de hun bekende wereld. Hij is kort daarvoor in de tempel geweest, en daar gezien en aangeklaagd dat het niet goed gaat.

Die crisis, ik denk dat wij in onze tijd daar iets van herkennen. Onze wereld die in zijn voegen kraakt en door elkaar wordt geschud. Door de corona-pandemie allereerst. Maar dat niet alleen. De democratie, de rechtsstaat. Als we zien dat het Witte huis niet meer een symbool is van democratie en recht. Blijft dat staan? Blijven mensenrechten en de VN overeind?

Blijft onze aarde bewoonbaar, blijft onze leefwereld een veilig huis, met het opwarmende klimaat op aarde (ecologie – daar zit het Griekse woord 'huis' in, net als in economie trouwens). We zien allerlei verontrustende tekenen. Dat het zo niet kan doorgaan. Crisis.

In een crisis gaat alles wankelen, er zijn geen vaste punten meer.

En in meer of mindere mate maak je dat mee rond het einde van het leven, rond een overlijden van een dierbare. Als een leven eindigt, gaat er toch vaak een schok door het leven van alle dierbaren. Het gewone leven wordt onderbroken, en gaat ondersteboven. Zeker de eerste dagen, als er van alles geregeld moet worden. Onrustige, drukke, intensieve dagen. Soms ook dagen van ontredde. Als het onverwachts is, of als verlies en verdriet – of andere emoties – te groot zijn. Soms komt dat

ook pas na langere tijd. Dat je merkt dat je ontregeld bent. Dat je je centrum, je vaste punten kwijt bent. En dat je het niet zomaar terug vindt.

Ik weet niet hoe het met u is, als u hier bent om een dierbare te gedenken. Of het zich alweer gezet heeft, dat er perspectief is. Of dat de toekomst nog steeds onzeker is.

Als Jezus' spreekt over de duistere toekomst, de ondergang van de tempel, weet Hij ook dat zijn eigen toekomst zwart is. Zijn eigen ondergang is aanstaande. Er nadert een bitter en ongenadig hard einde. Dat klinkt mee in zijn woorden over de tempel. Want Jezus heeft iets met die tempel. (Hij is er opgedragen als kind, zoals ieder Joods jongetje. Hij was er achtergebleven, op twaalf-jarige leeftijd, zo vertelt Lukas.) Als Hij op de proef wordt gesteld, neemt de Verleider hem mee naar de tempel, om zich daar door engelen uit de hemel te laten redden. Het speelt ook in zijn proces: er is de (bij Markus vals genoemde) beschuldiging dat Jezus over de tempel gezegd zou hebben dat Hij hem zou afbreken en in drie dagen opbouwen. Maar in Johannes 2 staat er dan bij: dat zei Hij over zijn lichaam. In het Nieuwe Testament noemt Paulus het lichaam ook een tempel. Maar ook geen tempel is onaantastbaar. Daar kijkt Jezus doorheen. Want het is niet het einde. Maar het is er wel.

Het gaat aan niemand voorbij. Eerst de breuken, het verlies van dierbaren. Maar uiteindelijk ook dat je zelf afgebroken wordt, dat je plaats moet maken.

Het gaat aan niemand voorbij – ook aan de Zoon van God niet. Ook Hij heeft op de aarde geen zekere, vaste, stormvrije plaats.

Maar de dood en de onrust, zijn het laatste, het einde niet.

Maar bij alle onrust is er geborgenheid bij God. Hij bergt je onder zijn vleugels, of in zijn hut of tent. Het is zelfs zo dat God zelf een plaats wordt genoemd. God is in de bijbel een burcht, een toevlucht. Daar kan je in. Of op: God is mijn vliedberg, mijn terp.

Daar zoekt Jezus het ook. Dat is de vaste plek. Dat laat Jezus zien, als Hij wordt opgewekt. Als zijn tempel weer wordt opgericht.

Dat geeft hoop, perspectief: dat het leven niet verloopt. De onrust, de dood, het is het einde niet. Zoals wij onze dierbaren die zijn heengegaan in gedachten willen houden, levend, zoals ze waren, zoals wij vasthouden aan het leven, zo geloven we dat ook God dat doet. Hen in gedachten houden, ons. Hun en ons leven.

Het leven is het einde. Het leven, met dierbaren, het goede, rijke leven, zoals we dat ons op die plaatsen waar ik de preek mee begon herinneren, en meer nog. Want het einde, de hoop is het leven, voorbij alles wat afbreekt, wat wij hebben laten vallen, breken, een geheel en verzoend leven. In die hoop noemen we de namen en gedenken hun levens. In die hoop schrijven we de namen op een steen – iets dat hard en blijvend is.

Een steen met een naam die een plaats kan krijgen. En die met de naam en de datum natuurlijk ook herinnert aan de dood, maar wil getuigen en spreken van leven, hard, onverwoestbaar, blijvend leven, van de aanwezigheid van de levende God.

Amen.

Met lied 815 maken we de overgang naar de gedachtenis, maar trekken ook de lijn door in het zingen over een plaats voor God, van lied 999/Ps 132 (het verlangen van David om een tempel, een huis voor God te bouwen) en Psalm 62 over God zelf als veilige plaats, toevluchtsoord, nu een lied over Jakob in 'Bethel', dwz. 'Huis van God'. Jakob is onderweg, en die zomaar op een plaats overnacht, met zijn hoofd op een steen, in een droom de aanwezigheid van God ervaart ... Hij kan overal zijn.